

پدافند غیرعامل و مردم مبانی دفاع مردمی

نویسنده:

مهندس سید محمد حسینی یگانه

سرشناسه	:	حسینی یگانه، سیدمحمد، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	:	پدافند غیرعامل و مردم: مبانی دفاع مردمی / نوشته سیدمحمد حسینی یگانه.
مشخصات نشر	:	تهران: کلک زرین، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	:	۱۱۲ ص: مصور، جدول، نمودار: ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک	:	978-600-5388-18-3
عنوان دیگر	:	مبانی دفاع مردمی.
موضوع	:	دفاع از غیر نظامیان
موضوع	:	آزندی (علوم نظامی)
موضوع	:	دفاع ملی
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۰ ۵۵۵/ح۹۲۶ UA
رده بندی دیویی	:	۳۶۴/۲۵
شماره کتاب شناسی ملی	:	۲۶۳۸۱۹۰

تهران: میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، بین خیابان روان مهر و لبافی نژاد،
بن بست سرود، پلاک ۱۰ طبقه اول، واحد ۴. ۶۶۴۸۶۱۴۸ - ۰۹۱۲۷۱۷۴۸۳۶

عنوان	:	پدافند غیرعامل و مردم: مبانی دفاع مردمی
نویسنده	:	مهندس سیدمحمد حسینی یگانه
ناشر	:	انتشارات کلک زرین
ویراستار	:	کاظم زرین
شمارگان	:	۵۰۰ نسخه
توبت چاپ	:	اول، ۱۳۹۱
قیمت	:	۴۵۰۰ تومان
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۵۳۸۸-۱۸-۳

بسم الله الرحمن الرحيم

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ
إِنَّ فِي هَذَا لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ غَائِبِينَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

و در زبور بعد از ذکر نوشته ایم که بی تردید بندگان نیکوکارم بر زمین حاکم می شوند، قطعاً در این موضوع فراخوانی برای گروه خداپرستان است و ما ترا نفرستادیم مگر به عنوان بخشایشی برای جهانیان.

قرآن کریم، سوره مبارکه ی الانبیاء؛ آیات کریمه، ۱۰۵ تا ۱۰۷

پروندگان جهانیان، پادشاه آسمان ها و زمین را ستایش می کنم و بر همه پیامبران (ع) و بر حضرت محمد (ص) و خاندان پاکشان (ع) و به ویژه حضرت مهدی (عج) پیشوای موعود، درود می گویم.

۹	مقدمه
۱۳	پیش‌گفتار
۱۷	فصل اول: انتظار در برابر سلطه
۱۸	شکاف درآمد
۱۹	توزیع رفاه در یک خانواده
۱۹	تعادل و نابرابری
۲۰	فرآیند صنعتی شدن
۲۲	توزیع جهانی درآمد
۲۲	همگرایی یا واگرایی
۲۴	نفت و انرژی
۲۶	زوال نفت
۲۷	سؤال بزرگ
۲۸	امنیت انرژی و اقتدار بین‌المللی
۲۹	موقعیت راهبردی
۳۱	انگیزه سلطه
۳۱	اهمیت تنگه هرمز
۳۳	آینده اقتدار ایران
۳۴	ایران پایگاهی برای نجات بشریت
۳۵	مراجع و منابع
۳۷	فصل دوم: دفاع مردمی
۳۸	جنگ‌های مدرن
۳۸	تهدیدات مدرن

۴۰	پیامدهای وقوع تهدید مدرن
۴۱	شاخص ایمنی
۴۲	شاخص ایمنی عراق
۴۲	بداند غیرعامل در اهداف حیاتی
۴۳	چالش در بداند غیرعامل
۴۵	شاخص ایمنی مطلوب
۴۶	پیشگیری از قفل کردن مهمات
۴۷	مسیریابی
۴۷	مثال حمله به یک برج مراقبت
۴۸	مکان یابی
۴۹	راهبرد تحقق ایمنی مطلوب
۴۹	وظیفه دفاع مردمی
۵۰	مراجع و منابع
۵۲	فصل سوم: فریب
۵۳	نشانه‌های زمینی
۵۴	نشانه‌های شهری
۵۴	فرآیند مسیریابی
۵۶	زمان مسیریابی
۵۷	تجهیزات تصویری
۵۸	تصویر ویدیویی و حرارتی
۶۰	دوربین و نمایشگر
۶۲	تفکیک تصویر

۶۵	مثال:
۶۸	وضوح تصویر
۷۰	نسبت انتقال وضوح
۷۲	استانه مشاهده و فرصت حمله
۷۴	احتمال موفقیت مسیریابی
۷۶	برنامه فریب
۷۷	کاهش استانه مشاهده
۷۸	عملیات دود
۸۱	کاهش وضوح نشانه‌ها
۸۳	کاهش بازتاب ساختمان‌ها
۸۴	برآورد اولیه
۸۷	فصل چهارم: اغتشاش
۸۷	سیستم مکان‌یابی ماهواره‌ای
۸۸	ماهواره‌های GPS
۹۰	اطلاعات ارسالی ماهواره‌ها
۹۰	مشخصات سیگنال ماهواره‌ها
۹۱	سیستم DGPS
۹۱	مقاومت سیستم GPS
۹۲	شعاع اثر اغتشاش
۹۴	آنتن‌های ردیفی کنترل‌شونده
۹۶	روش‌های ایجاد اغتشاش
۹۷	نوع و توان مولد اغتشاش

ایستگاه پیوسته و تأخیری.....	۹۹
ایستگاه شبیه‌ساز.....	۱۰۰
ایستگاه پالس.....	۱۰۰
سکوهای اغتشاش.....	۱۰۲
جامدایی سکوهای اغتشاش.....	۱۰۳
برنامه اغتشاش مرمی.....	۱۰۳
برآورد اولیه.....	۱۰۴
دانش و فن‌آوری ساخت اغتشاش.....	۱۰۴
کلیدواژه‌ها و سایت‌ها.....	۱۰۵
فصل پنجم: نتیجه‌گیری.....	۱۰۹

درباره‌ی نویسنده

نویسنده کتاب مهندس سیدمحمد حسینی یگانه، سال ۱۳۷۰ در رشته کنترل و ابزار دقیق از دانشگاه صنعتی شریف فارغ‌التحصیل شد. پروژه پایان‌نامه وی در زمینه هدایت و ناوبری موشک و اولین فعالیت شغلی وی در زمینه طراحی سیستم هدایت موشک سام ۷ بود.

از سال ۱۳۸۳ تاکنون به‌عنوان مدیر فنی و کارشناس تهدیدات و فریب در پروژه‌های طراحی مفهومی پدافند غیرعامل سیستم‌های حیاتی کشور حضور فعال داشته است. همچنین در زمینه‌ی برگزاری سمینارها و دوره‌های آموزشی پدافند غیرعامل در سیستم‌های نفت و گاز سوابق همکاری دارد.

سیدمحمد حسینی یگانه - smyeganeh@yahoo.com

مقدمه

شاید شما هم از خود پرسیده باشید که:

- پدافند غیرعامل چیست؟
- آیا مشارکت مردم در اقدامات پدافند غیرعامل ضرورت دارد؟
- آیا برنامه‌ای برای مشارکت مردم وجود دارد؟

گزینش عبارت "پدافند غیرعامل" تا حدودی سلیقه‌ای است چرا که در برخی کشورها به جای آن از عبارت "دفاع غیرنظامی" و در برخی دیگر نیز از عبارت "دفاع شهری" استفاده می‌شود.

واژه "پدافند" یعنی دفاع و عبارت "پدافند غیرعامل" به معنی دفاع غیرمسلحانه است.

قانون پدافند غیرعامل، اولین بار در سال ۱۳۸۳ در کشور ما مطرح شد.^۱ در مقررات کشور ما، پدافند غیرعامل^۲ یعنی مجموعه اقدامات غیرمسلحانه‌ای که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب‌پذیری، تداوم فعالیت‌ها، ارتقاء پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می‌شود.^۲

^۱ قانون برنامه چهارم توسعه مصوبه مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۸۳

^۲ پدافند عامل یعنی دفاع نظامی و با استفاده از اقدامات مسلحانه صورت می‌گیرد.

^۲ بند (۱) سیاست‌های کلی نظام در خصوص پدافند غیرعامل کشور مصوبه مجمع مصلحت نظام مصوب سال ۸۶

اقدامات پدافند غیرعامل در بسیاری از جنگ‌های تاریخی استفاده شده است، اما به موازات پیشرفت تسلیحات نظامی، این اقدامات نیز پیوسته در حال تکامل و نوآوری هستند.

تشریح ابعاد مختلف اقدامات پدافند غیرعامل، نیازمند تدوین کتاب دیگری است، که ان شاء الله در فرصت مناسب در این مورد اقدام خواهم نمود. در این کتاب، ضمن تمرکز بر برنامه‌های مشارکت مردمی، اطلاعات قابل توجهی نیز در مورد ماهیت و کمبودهای پروژه‌های پدافند غیرعامل ارائه شده است.

دفاع مردمی^۱، شاخه‌ای از اقدامات پدافند غیرعامل است که مستقیماً به مردم غیرنظامی مربوط می‌شود. دفاع مردمی یکی از ارکان پایداری ملی در برابر تهدیدات نظامی مدرن است.

در فصل اول، به رویارویی گروه منتظران و عناصر نظام سلطه بر سر امنیت انرژی پرداخته می‌شود.

در فصل دوم، با توجه به واقعیات موجود در دو طرف معادله تهدید و امنیت، در مورد نقاط ضعف پروژه‌های پدافند غیرعامل و ضرورت توجه به برنامه دفاع مردمی، بحث می‌کنیم.

در فصل‌های سوم و چهارم پاسخ این سؤال مطرح می‌شود که برنامه دفاع مردمی چیست؟ در این بخش از کتاب، مقدمات طراحی، ساخت و اجرای

^۱ البته برنامه‌های دیگری شامل نیازمندی‌های مدیریت بحران‌های شهری نیز مطرح هست که به دلیل طرح آن‌ها توسط مسئولین مدیریت بحران کشور، در این کتاب مورد بحث قرار نمی‌گیرند.

برنامه‌های فریب و اغتشاش به عموم خوانندگان با هر سطح تخصصی، ارائه می‌شود.

نهایتاً نیز در فصل پنجم، از مطالب فصول قبلی نتیجه‌گیری و مهم‌ترین نیازمندی‌های برنامه دفاع مردمی مطرح شده است.

بسیاری از محاسبات، استدلال‌های علمی و کارشناسی و متون اصلی مراجع، از متن کتاب حذف شده‌اند. در غیر این صورت کتاب حاضر بسیار مطول و مباحث آن پیچیده و تخصصی می‌شد و از هدف اصلی یعنی مخاطب قرار دادن عموم مردم دور می‌شدم.

فهرستی از برخی مراجع و منابع کتاب در پایان فصل‌های دوم تا پنجم معرفی می‌شوند.

برای برخی از سرفصل‌های اصلی بحث، کلیدواژه‌هایی برای جستجو و آدرس چند سایت اینترنتی مفید ارائه شده است.

امید است که برادران و خواهران پس از مطالعه، نقاط ضعف موجود در این کتاب را به این حقیر، هدیه کنند.

پیش‌گفتار

جهان در حالی هزاره سوم میلادی را آغاز کرد که توزیع ثروت در دهکده جهانی بسیار نامتوازن است، واقعیتی که صلح جهانی را به شدت تهدید می‌کند. از یک طرف درآمد نیمی از مردم جهان کمتر از روزی دو دلار است که بیشتر آن‌ها در کشورهای آفریقایی و مسلمان زندگی می‌کنند. از طرف دیگر، مردم کشورهای مرفه که کمتر از یک‌دهم از جمعیت جهان هستند، بیش از روزی ۵۰۰ دلار درآمد دارند. این کشورها عناصر اصلی نظام سلطه سرمایه‌داری (امپریالیسم)، بزرگ‌ترین واردکنندگان مواد نفتی و بزرگ‌ترین تولیدکنندگان دانش و فن‌آوری جهان هستند. عناصر نظام سلطه، با تشکیل اتحادیه ناتو، قدرت‌مندترین نیروی نظامی تاریخ بشر را در اختیار دارند.

شکاف جهانی درآمد، تا دهه ۷۰ به حداکثر مقدار خود در تاریخ بشر رسید و سپس سیر نزولی آن آغاز شد و تا پایان هزاره دوم حدود ۱۰٪ کاهش یافت. اگر منابع انرژی کافی تأمین می‌شد، تا سال ۲۰۵۰ توزیع درآمد جهانی به تعادل می‌رسید. اما واقعیت این است که از سال ۲۰۰۸ دوره زوال نفت آغاز شد^۱ و ظرفیت تولید نفت جهان در حال کاهش و شکاف جهانی درآمد مجدداً در حال افزایش است.

ظرف دو دهه آینده، پایه‌های اقتدار نظام سلطه، زیر فشار بحران زوال نفت فرو خواهد ریخت و لذا جهان در حال سپری کردن یک دوره گذار برای انتقال

^۱ زوال نفت، یعنی همه منابع نفت جهان به‌جز منطقه خاورمیانه، در سرازیری پایان هستند. اما هیچ یک از منابع انرژی دیگر نمی‌توانند جایگزین نفت باشند.

قدرت از غرب به شرق است و پیش‌بینی واکنش‌های نظام سلطه در این دوره، بسیار پیچیده و شاید غیرممکن باشد.

امروز کشورهای مرفه با استفاده از نیروی نظامی اتحادیه ناتو، برای کنترل منابع باقی‌مانده و خطوط انتقال نفت تلاش می‌کنند و موفقیت آن‌ها به معنی تشدید شکاف جهانی درآمد است.

پیروان همه ادیان آسمانی منتظر قیام منجی بشریت (عج) هستند تا عدالت را در سراسر کره زمین برقرار کند. شکوفایی اقتصادی و رفع شکاف جهانی درآمد نیازمند تأمین امنیت انرژی است.

بدیهی است که در شرایط موجود، برای تأمین منابع انرژی، باید به دو هدف دسترسی یابیم:

- امنیت توزیع نفت، یعنی حفاظت از منابع موجود و خطوط انتقال نفت در برابر هجوم همه‌جانبه کشورهای مرفه و به‌منظور توزیع نفت باقی‌مانده بر اساس یک برنامه دقیق برای رشد صنعتی جهانی

- توسعه منابع انرژی نوین، یعنی ایجاد منابع جدید انرژی برای جایگزینی با نفتی که در حال زوال است به‌منظور تأمین انرژی موردنیاز برای ادامه روند رشد صنعتی جهانی و رسیدن به تعادل درآمد بین همه ملت‌ها.

فقط عراق، ایران، کویت، امارات متحده عربی، قطر و عربستان ظرفیت تولید نفت کافی برای ایجاد جهش توسعه منابع نوین انرژی را در اختیار دارند و حدود ۹۰٪ از صادرات نفتی این کشورها از آبراه تنگه هرمز منتقل می‌شوند. در نتیجه تنگه هرمز، گلوگاه اصلی امنیت انرژی جهان است.

امروز امنیت تنگه هرمز مستقیماً تحت تسلط کشور ما ایران است. اما شواهد نشان می‌دهند که عناصر نظام سلطه و به‌ویژه آمریکا، انگیزه و آمادگی ماجرایی نظامی برای تسلط بر تنگه هرمز را دارند.

ظرف بیست سال گذشته، اتحادیه ناتو در پنج عملیات تهاجمی بزرگ در کشورهای یوگوسلاوی، عراق، افغانستان و کوزوو و با میانگین زمانی ۲۴ روز به پیروزی نظامی رسیده است.^۱

مهمات هدایت‌شونده، مهم‌ترین نقطه قوت اتحادیه ناتو در حمله به اهداف حیاتی هستند. مهمات هدایت‌شونده، اگر بر روی نقطه هدف قفل کنند، بسیار دقیق هستند و در غیر اینصورت، هیچ فرقی با سایر مهمات ندارند.

هدف اصلی برنامه‌های دفاع مردمی، پیشگیری از قفل کردن مهمات بر روی اهداف حیاتی کشور است. عدم بهره‌برداری از ظرفیت‌های دفاع مردمی، اشتباهی است که رهبران یوگوسلاوی، عراق، افغانستان و کوزوو مرتکب شدند و به همین دلیل نتوانستند از فروپاشی سیستم دفاعی کشور خود جلوگیری کنند.

فعالیت‌های مورد نیاز برای پیشگیری از قفل کردن مهمات، در دو برنامه فریب و اغتشاش خلاصه می‌شوند:

- فریب در کاهش وضوح نشانه‌های زمینی،
- اغتشاش در سیگنال‌های سیستم مکان‌یابی ماهواره‌ای^۱،

^۱مرچند که اشغال نظامی افغانستان در سال ۲۰۰۲ و عراق در سال ۲۰۰۳ یک پیروزی همه‌جانبه و مطلق محسوب نمی‌شود، اما منظور نویسنده از پیروزی نظامی، فروپاشی سیستم دفاعی و شکست پایداری ملی یک کشور است.

اجرای برنامه‌های فریب و اغتشاش، نیازمند فعالیت‌های سریع، مؤثر و فراگیر بوده و بدون بهره‌برداری از ظرفیت‌های دفاع مردمی قابل دسترس نیستند. شاید هیچ درگیری نظامی بین اتحادیه ناتو و ایران به‌وقوع نپیوندد، اما اگر چنین تهدیدی شکل بگیرد، بی‌تردید بدون استفاده از دفاع مردمی، نمی‌توان در برابر آن مقاومت کرد. مهم‌ترین ویژگی‌های برنامه‌های دفاع مردمی عبارتند از:

- به‌صورت محلی، با برنامه‌ای فشرده، پویا و انعطاف‌پذیر اجرا می‌شوند.
- بدون استفاده از ظرفیت‌های مردمی بومی و محلی قابل اجرا و اقتصادی نیستند.

- به‌صورت مستقل از سایر پروژه‌های پدافند غیرعامل^۲ اجرا می‌شوند.
- باعث پیشگیری از کشف و هدف‌گیری اهداف حیاتی کشور می‌شوند.
- شاخص ایمنی کشور را تا ۵ برابر افزایش می‌دهند.

^۲ GPS, GLONASS & GALILEO

^۳ بر اساس قوانین و مقررات دولتی، کلیه سیستم‌های حیاتی کشور باید اصول و مبانی پدافند غیرعامل را به اجرا درآورند.